

דוד כתב על כל פרשה ופרשה, דברים שבאו מהתכת
התורה שלמד בעומק נשמתו המיוחדת. לכבוד חתונתו
עם אהובתו מיטל הוצאנו לכבודם את דבריו בחוברת.
תהיה תורתו שלו לעילוי נשמתו הטהורה ולזכרו הטוב
והמבורך.

לעילוי נשמתו הטהורה
ולזכרו הטוב
של אהובנו
דוד שורץ הי"ד
נפל בקרב
כ"ז בטבת תשפ"ד
8 בינואר 2024

לחצו כאן

כדי לקבל את דברי
התורה של דוד

פרשת קדשים

מתוך 'לדוד ברכי נפשי' דברי תורה על סדר פרשיות השבוע, שכתב דוד שורץ הי"ד

מחויב לנהוג בכל סיטואציה בה הוא עלול להיתקל במהלך חייו.
התורה לא מהווה תשובה נקודתית לכל תרחיש, אלא מאירה את
הדרך ונותנת כללים המנחים את האדם לאורך חייו. נראה לי בעומק
הדברים כי הציווי "קדשים תהיו כי קדוש אני ה' אלהיכם" הוא הוא
המצפן שהתורה מעניקה לאדם.

התורה מכירה בכך שאין האדם מסוגל לקיים את כל אורח חייו
הדתיים בצורה אידיאלית. חז"ל אומרים "לא ניתנה תורה למלאכי
השרת", על כל פנים האדם כמובן מצווה להשתדל בכך, אולם
התורה מכירה בקושי. דווקא כיוון שהקב"ה מכיר בקושי, הוא מצווה
את עם ישראל להיות קדושים, וממש באותו פסוק הוא מבהיר לנו
כי צריך להאמין ולהשען עליו כי רק בעזרתו יכולים אנחנו להגיע
לקדושה נכספת זו. הקב"ה למעשה מסביר לאדם כי הוא צריך
לעשות השתדלות אמיתית וכנה מצדו בקיום המצוות, אך בד בבד
עם השתדלות זו הוא מחויב להאמין ולהבין כי אין בידו להגיע
לקדושה זו אלא בעזרת השי"ת. הקב"ה מסביר לאדם כך: "קדושים
תהיו" – אתם תעשו את ההשתדלות הראויה מצדכם, אך תזכרו היטב
"כי קדוש אני" – בקדושת, בזכותי ובזכות האמונה בי אתם יכולים
להגיע.

הציווי והחיוב המדובר איננו ציווי יחידי בתורה, ובמקומות אחרים
הוא נשנה בניסוח שונה מעט, כשם שניתן לראות בפרשת שמיני:
"והתקדשתם והייתם קדשים כי אני ה' אלהיכם" (ויקרא יא, מד).
גם כאן ניתן לומר: "והתקדשתם" – אם אתם תעשו את ההשתדלות
הראויה מצדכם להיות קדושים, אז "והייתם קדושים" – אני אסייע
לכם להגיע לקדושה זו, אפילו שמצד עצמכם אתם לא מגיעים.
התורה מכירה באתגר העצום ולכן מנחה את האדם לדרך הראויה
והיחידה בה יוכל לזכות בה, והיא האמונה והבטחון בה'.

לעיתים ההשתדלות מצדנו היא המכריעה ברגעים מסוימים. שם
במעמד קריעת ים סוף ההשתדלות והאמונה היא שקרעה למעשה
את הים לפני בני ישראל. הקב"ה מלמד אותנו כי השתדלותנו
האנושית בלבד ללא האמונה הפשוטה והיסודית כי הכל מאת
השי"ת אינה מספיקה. עקרון זה כמובן מערער אחרי החומרות
היתרות שציבורים מסוימים מייצרים לעצמם. האדם מצווה לקיים
את המצוות בפשטות מתוך השתדלות, ציפייה ואמונה פשוטה
שיצליח דרכו בסיעתא דשמיא. יהי רצון שבימי הספירה האלו שכל
מהותם להטיר ולהתקדש, נזכה לבוא לבהירות הגדולה במידת
הבטחון שהקב"ה דורש מאתנו ונזכה שהשי"ת ישפיע עלינו חסד
ורחמים ושמחה וטובה וברכה וחיים ושלוש אמן סלה ועד.

פרשה זו מלאה מצוות כרימון, אך אני אנסה בעזרת ה' לברר דווקא
את הציווי המפורסם הפותח את פרשת השבוע: "קדשים תהיו כי
קדוש אני ה' אלהיכם" (יט, ב).

ידועים דברי רש"י: "קדושים תהיו – הוו פרושים מן העריות ומן
העבירה, שכל מקום שאתה מוצא גדר ערוה אתה מוצא קדושה".
הרמב"ן בכיוון דומה אך שונה מבאר: "וציוה בדבר כללי שנהיה
פרושים מן המותרות... אף על פי שלא הוזכרנו ממנה בתורה". שני
גדולי עולם אלו רואים את הציווי כאזהרה הניתנת לאדם שיישמר
וייזהר מדברים מסוימים, אך כך או כך שניהם רואים את הציווי
כאזהרה המסורה לאדם לבל יחטא. אני אשתדל בעזרת ה' לבאר את
הציווי מכיוון אחר, שרואה בציווי דווקא דרישה חיובית מן האדם ולא
אזהרה, על בסיס פירוש רבותינו ז"ל לפרשת בשלח.

עת יציאת בני ישראל ממצרים אומר הקב"ה למשה: "מה תצעק
אלי דבר אל בני ישראל ויסעו" (שמות יד, טו). מבאר "אור החיים"
הקדוש: "ואמר אליו דבר אל בני ישראל, פירוש זאת העצה היעוצה,
להגביר צד החסד והרחמים, דבר אל בני ישראל ויתעצמו באמונה
בכל ליבם, ויסעו אל הים קודם שיחלק, על סמך הבטחון כי אני
עושה להם נס, ובאמצעות זה תתגבר הרחמים... כי גדול הבטחון
והאמונה הלז להכריעם לטובה".

על אותו מעמד כתב הרב חיים מוולוז'ין בספרו "נפש החיים": "ובעת
קריעת ים סוף אמר הוא יתברך 'מה תצעק אלי דבר אל בני ישראל
ויסעו' ר"ל דבדידהו תליא מילתא שאם המה יהיו בתוקף האמונה
והבטחון... מעצם בטחונם שודאי יקרה לפניהם" (שער א, פט).
החפץ חיים בספרו "שם עולם" (ח"ב, פח) מצטט את דברי הגר"א
ומסביר: "ודע עוד דמדת הבטחון אין תלוי בזכותם שאפילו הוא אדם
שאינו הגון, אך לחזק בטחונו בה' כח הבטחון מגין עליו ומתחסד
עמו השי"ת". הרמב"ן לוקח צעד אחד נוסף ומסביר: "עוד אמר בטח
בה' ועשה טוב כלומר אעפ"י שאין בידך מעשים ותדע בעצמך שאתה
רשע עם כל זה בטח בה' כי הוא בעל הרחמים וירחם עליך".

הרב לוי יצחק מברדיצ'ב מסביר: "אם אדם בטוח בה' שהשם
יתברך יעשה לו כל צרכיו, גם למעלה ממלאין לו כל משאלותיו".
הרי לן בתורת של אורות העולם מן החסידים הגדולים ועד לראשי
המתנגדים, על הסגולה המופלאה של הבטחון השלם ועל הגדולה
שעל ידה זוכה האדם לניסים וישועות. ויתירה מזו, דאף לרשע תועיל
מידת הבטחון להגן עליו ולהושיעו בעת צרה.

הגמרא במסכת יומא דורשת: "והתקדשתם והייתם קדשים – אדם
מקדש עצמו מעט מקדשין אותו הרבה" (לט, עא). נראה לי כי גמרא
זו, ופירושים אלו יכולים להאיר את דרישת התורה בפרשתנו באור
חיובי. ככלל, פשוט שאין התורה מסוגלת או רוצה לומר לאדם כיצד